

ELŐFIZETÉS:
Egész évre . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető küldemények a szerkesztőnek, anyagiak a lap tulajdonosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DÍJ:
egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyiltér sora 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.

A hirdetések Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomdájában és a szerkesztőnél fogadtatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Személyes harc.

Zombor, 1898. nov. 15.

Bármennyire is unja már az ember, ismételtlen és ismételtlen vissza kell térni. Nem érdemi ugyan meg a komoly figyelmet, de a közvélemény nem térhet ki előle. Az obstrukció ez a téma, a mely aktuális s a melyvel elvégre is le kell számolni.

Hiába minden intelem, hiába minden hivatkozás a veszélyekre, melyek az obstrukcióból származhatnak: azok, a kiknek semmi veszteni valójuk, könnyelmű, ledér lelkiismerettel dobják kockára az ország nagy érdekeit.

Tisza Kálmán az imént hasztalan hallatta a maga mérsékelt hangnemből tartott bölcs tanításait, hasztalan hivatkozott a haza szent érdekeire, hasztalan mutatott arra a képre, mely a törvényen kívüli állapot esetén reánk várakozik, — a kik nem ismerik a lelkiismeret szavát, gunyos kacajjal fogadják a minden kihívástól ment intelmeket. Nem hogy leszerelődött volna, — a mit joggal várhattunk — ellenkezőleg, még vadabbá lett az obstrukció.

Megszólalnak a törvényhatóságok egymásután. Alig van egy-két törvényhatóság, mely még nem emelte fel a maga erélyes tiltakozó szavát. Egy szóval: megmozdult az egész ország s a parlamenti forradalom vitézei fityyot hánynak neki.

Pedig a törvényhatóságok tiltakozó szavát nem lehet semmibe venni, idétlen, vakmerő gyanúsításokkal öszintességéből kivetkőztetni. Azokban az egész magyar középosztály szólalt meg, az, a mely gerince a társadalomnak, irányítója az egész közéletnek.

A középosztály az, mely vezérszerepet visz a politikai életben; a középosztály az a tényező, mely nemcsak anyagi áldozatkészségével jár legelől, hanem a mely intézi a közügyeket, a melyből az írók, művészek, tudósok, az ipar és kereskedelem, a földművelés és a kultúra harcossai kerülnek ki. Az a középosztály emelte fel a törvényhatóságokban a maga súlyos szavát, mely után a föld népe is legszívesebben indul; az a középosztály az, mely az egész politikai életnek nemzeti jellegét szabja meg, a melynek akaratával és tetszésével lehet csinálni politikát — ellene nem.

Semmi kicsinylés, semmi rágalom, semmi guny nem oszthatja el annak a ténynek jelentőségét, mely a törvényhatóságokban megnyilatkozott magyar középosztály szavának hatalmas harmóniájában oly imponáns tüntetéssé alakult. Ez ellen a tényező ellen küzdeni, ezt megrugdálni csak olyan politikusok képesek, a kik minden hitüket s reményüket elvesztették jövőjük iránt, a kik el vannak szánva mindenre a világon, a kik épen e lelkiállapotuknál fogva elmondhatják magukról Macbeth-tel: „En merek, a mit ember merhet; a ki többet mer: nem ember!”

Az, a mit mi a nemzeti párt egyeseinek vad őrvongásaiban látunk, mind csak azt bizonyítja, hogy a magyar középosztály ítéletében az ő halálharangjuk szólalt meg. Innen van, hogy elvesztették nyugalmukat, a férfui megfontoltságot, elvesztették látóképességüket, el a köteles tiszteletet s az udvariasság szabályait. Bevonták a vitorlákat, letörték a kormányrudat s szembe szállva az Isten haragjával, rábizzák korhadó hajójukat a szenvedélyek viharára. Sodorja oda, a hova tudja; mit sem törődnek vele!

Csalódás éri őket egyre-másra. Veszni látják az egész vonalon azt a taktikát, melyet a Bánffy-kormány megbuktatására kieszelték. Látják, hogy az obstrukcióval célt nem érhetnek s az elvtelenség személyes harcát tudja immár mindenki ebben a cudar küzdelemben. Le vannak leplezve, pórén állanak a nemzet előtt. Most már mindenki látja, tudja, hogy itt a hatalomra éhesek martalóc-politikája folyik.

Látjuk a sivar törekvést a hatalomra, a mely nem tudja megbocsátani, hogy azt a hatalmat mások gyakorolják. Kétségek vannak arra, hogy ők, a kik annyi mindenféle színben és alakban kínálgatták magukat a nemzetnek, nemcsak hogy nem tudták megnyerni, hanem ma távolabb állanak reményeik Mekkájától, mint valaha.

A gonosz aggszűz nyelvése az, a mit ma művelnek, a tisztességes férjes asszony ellen. Minden becsületet megtagadnak tőle csak azért, mert ők még mindig pártában várják a völgegynt. A középosztály teljesen kiábrándulva, elfordult tőlük. Mit is várjon a középosztály attól a párttól, mely csak gyűlölni tud, mely a maga lelki szegénységében és sivárságában lemond az alkotás hasznos munkájáról s a maga hatalmi céljaiért a

legvadabb személyes politikának áldozza fel az ország legéletbevágóbb érdekeit?

Mit tartson ez a középosztály attól a politikai csoporttól, mely az osztály-gögnök cinikus hivalkodásában vetekszik a néppárttal? Valóság-gal megdöbbenő, hogy ez a párt meri magát a „nemzeti” jelzővel címezni.

Ez a párt eldobta az álarcot. Kiderült, a mit egyébként minden józan politikus az első perctől kezdve látott, hogy az az obstrukció nem a kiegyezés, sem a 67-iki törvény magyarázata, sem a kvóta körül folyik, hanem cinikus személyes harc a nemzet óriási többségének s a korona változhatatlan bizalmának letéteményese: Bánffy miniszterelnök ellen.

A nemzeti párt egyik szónoka pártjának s a vele szövetkezett ultramontán ellenzéknek zajos helyeslése között jelentette ki, hogy ha a miniszterelnöki széklet más foglalja el, az rögtön kap indemnitást és a nemzeti párt támogatni fogja a kiegyezést; s egyben megígérte, hogy az esetben a függetlenségi párt sem fog obstruálni. Ezért folyt tehát eddig a harc országos érdekek hamis zászlaja alatt s ezért folyik tovább az obstrukció a gyűlöletnek szent nevében.

És ez a harc folyik a parlamentek történetében páratlanul álló modorban. Meglátszik minden lépésükön, hogy Bánffy mindenáron ki akarják csalni a személyes harcok terére. Nem komoly politikusok, de spadaszinok harcolnak ellene; nem komoly érvekkel, hanem durva invektívákkal és személyes sértegetőzésekkel.

Nem fog sikerülni nekik személyes térre vinni az ügyeket. A nemzet immárá itélte fölött s Bánffy nyugodt lelkiismerettel nézheti tovább a tehetetlen düh személyes harcát, melynek iszapos hullámai nem érhetik az ő jellemét. Nem fog ezeken a piszkolódásokra reagálni, bármint erőlködjenek is a politikai nihilizmus lovagjai.

Akkor vétene a közfelfogás ellen, ha e piszkolódásokkal teli harcot nem a közérdek szempontjából bírálná el. A nemzet többségének s a koronának meg nem ingatott bizalma állította őt arra a polera, honnan Magyarország közügyeit intézi; onnan csak e tényezők taszthatják le, a törpe minoritás bárminő személyes harca meg nem ingathatja pozíciójában.

A „BÁCSKA” tárcája.

ALMANACH 1899-RE.*

Villamos időmérőket szerkesztenek manap a mechanikusok és a régi becsületes homokóra, amelynek pergése szerint kényelemmel morzsolták le hajdanában eleink az ó napjaikat, ma már csak egynehány könyvben található, a hol tőjást főznek lágyra, félkeményre, keményre a kis homokos szerszám utmutatása szerint. Minő szomorú degradálás! Egykoron nagytudomány csillagvizsgálók nézték a homokóra szerint a csillagok járását és jövendöltek belőle háborút, sáskajárást, fejedelmi gyermek szerencséséjét. Próféta-famulus volt a kis homokóra, az ő segítségével állították össze a régi kalendariumok „százszentendős jövendőmondói” az esztendő sorsát.

Vége lett a csöpp kis szerszám hitelének, mert ime villám bajtja a modern órát. Szinte gyorsabban pereg miatta az idő. Ki érne rá sebes futama közepette a jövendőre gondolni, Eljűt hamar a jelent, a színes, élvezetes, hozzánk nőtt jelent. Csak az a miénk, ami velünk, mellettünk, körülöttünk van. Hamar eldobjuk a régi divatu nagy kéklapos kalendariumot, az olyan szörnyen naiv az ő piros nyomású holdjaival, rakjaival, nagyszakállu, baglyoktól körülült profétájával. Minő más a modern kalendarium!

Aki kíváncsi rá: ime itt az Almanach, a fűrge, előkelő, századvégi időmérő. Ez ugyan nem mondja meg, hogy a repére tessék ezidén vigyázni a légy miatt, avagy hogy denevért sziveskedjenek kiszögezni a pajta kapujára. Ez az ilyen elvadult mesebeszédeken egy finom mosolylyal surran el, kézen fog minket s odavezet az emberek közé, mondván:

* Almanach az 1899. évre. Szerkeszté Mikszáth Kálmán. Egytemes Regénytár XIV. évfolyam IV-V. kötet. Singer és Wolfner kiadása. Ára diszkrétben 1 írt.

— Nézzetek feleim, mik vagyunk, szép, művészi formában tekintsetek meg egy kicsit, hogy mint pezseg körülöttetek az élet és hogy ez az élet minő furcsa vagy szomorú, vidám és bolond, avagy tragikus, megható, könyfacsaró változatokban mozgatja az emberkéket, a kicsiny és a nagy szíveket. A százéves jövendőmondó helyébe a modern íróművész jött. Ifju szívével s bölcs eszével kiszéd mindent az életből, ami titeket gyönyörkődöt és meghat, szép, színes tükört ad, eleven, mozgó alakokkal. Üdüljete föl ismét egy egész esztendőre.

Mikszáth Kálmán, meg Singer és Wolfnerék szedték össze ebbe a modern Almanachba a modern horoszkópiumokat. Csupa szépség ez a gyűjtemény, nem esoda, hisz minden kintű magyar író munkája egybe van gyűjtve ebben a szép könyvben, amely most díszes vászonkötésben ékesedik a kirakatokban s amit mindenki egy szál forintért magához válthat. Az Almanach talpig modern szerszámá lévén az időmérésnek, a kalendariumot megtoldja egy pár száz oldallal, adván ott olyan nevezetes férfiak és tollforgató uribölgyek legszebb munkáit, amik hibebe mutatják be ezt a mi időnkét minden kalendariumnál. Ime Jókai Mór, Herczeg Ferenc, Bródy Sándor, Thury Zoltán, Gárdonyi, Sipulusz, Szomaházy István és Szikra, Pekár meg Bársony, Lőrinczy György és Benedek Elek, Szabóné Nógáll Janka, Lengyel Laura, végesvégtül pedig maga a szerkesztő, Mikszáth Kálmán, ellátnak titeket egy évre olyan olvasnivalóval, a minél válogatottabb dolgokat nem kereshettek a magyar literatúrában. Most, hogy újra vedlik egyet az esztendő, pontosan beköszönt ez a becses és finom könyv a magyar család tűzhelyénél és bebecsátatást kér. Hol nem fogadnák szívesen, amikor olyan diszkrét és előkelő, olyan finom és olyan derék régi ösmérés?

A névjegyet leteszi, olvassátok el. Ez a névjegy valamivel nagyobb a rendesnél, teméredek sok van rá nyomtatva. Ugy hívják közönséges nyelven, hogy előszó, ered pedig Mikszáth Kálmán mesteri tollából. Leteszi ezt a bő és előkelő névjegyet olvasóasztalotokra, ime olvassátok el:

ELŐSZÓ

az 1899. évi „MIKSZÁTH-ALMANACH”-hoz.

FERENCZ JÓZSEF MINT ELBESZÉLŐ.

Zsófia főhercegnő, felséges királynok anyját, balul itélték meg apáink, tartván őt a magyarok elleniségének. Lehet talán, hogy a későbbi események azzá tették, de tény, hogy már 1844-ben ő sürgette, hogy a kis Ferencz főherceg (trónra léptéig királyunk csak a Ferencz nevet használta) tanulja meg a magyar nyelvet. Az anyai lélek proféta. Talán megjegyezte, hogy a fia trónra jutván, inkább lesz egykor magyar király, mint osztrák császár. Tanítójánál csakhamar tisztelendő Kiss János udvari káplán szemeltetett ki.

A szittya idioma nehéz kenyér, lassan ment a munka, de a fiatal, nyulánk főherceg rendkívül szorgalmas volt s példabeszédes jellemvonása, a nagy kötelességérzet, már mutatkozni kezdett. Két év alatt behatolt a pogány misztériumokba és 1846-ban már önálló magyar dolgozatokat írt az elbeszélői genében, melyeknek impurumját ereklje gyanánt őrizgette fiókjában Kiss János. S ez a fiók csak ritka kedves vendége előtt nyílt meg, akinek eldicsekedte:

— Itt vannak az én kincseim.

Magok a letisztított füzetek pedig Bécsben, a családi levéltárban vannak örök emléklül elhelyezve, a II. József és I. Ferencz irkái és tanszerei mellett.

Ferencz József, vagy Ferencz főherceg, ahogy dolgozatait aláírta, két krónikaszerű tárgyat dolgozott fel: „Mátyás király vagy a cinkotai itce” és „Miksa császár Mainzban.”

Olvastam mindkettőt, valóságosan fölhabzsolva szemmel a királynak, már akkor kaligrafikus gyönyöbetűt. Igyekeztem betekinteni gondolataiba, érzéseibe s előttem állott az egész kép a multból, az irás fölé hajlott szőszke fej, a szelid kék szemekben merengéssel, világverő Mátyás régi dicsőségén, régi kalandjain.

A főtisztelendő ur veres tintával javított itt-ott a szövegben, — néhol ő is rosszul. Felvidéki ember lévén, körülbelül úgy néz ki a dolog, mintha például Matuska

Bármennyire érezze is Bánffy báró egyéni-
leg ennek a személyes harcnak súlyát, a közügy,
a parlamentarizmus legszentebb érdekei követel-
lik, hogy egyéni érzékenysége háttérbe szoruljon
a közérdek elől. Minél vadabban folyik ez a
kvalifikálhatatlan harcmodor, annál nagyobb lesz
a közvélemény undora a spadaszinok iránt s annál
nagyobb és nagyobb tisztelet és ragaszkodás fogja
környezni a kötelességtudás férfit, ki a haza
szent érdekeiért ezt is elviseli.

A népoktatási intézetek felügyelete és adminisztrációja külföldön.

(Kurucz Gyula kir. tanfelügyelő könyve.)

Fenti címmel Kurucz Gyula, Szabadka, Baja és
Ujvidék városok köztisztviselőinek örvendő kir. tanfelügye-
lője csak nemrégiben igen jeles, mély és alapos tudomá-
nyról tanuskodó művel gyarapította a magyar pae-
dagógiai irodalmat. Bácsmegeye nemzet napszámósa, mint
a közügy egyik lángeszű írónk a tanügyi munkáit el-
nevezte, valamennyien feszült érdeklődéssel várták a
könyv megjelenését, mert ismerjük Kurucz Gyula urat,
mint a szegedi tanítóképző intézetnek volt lelkes tanárát,
mint Bácsmegeye volt segédtanfelügyelőjét és jelenlegi
tanfelügyelőt s nagyra becsüljük kiváló tulajdonságait.
Tudjuk, hogy igaz szeretettel, lelkesedéssel munkálkodik
nemzeti tanügyünk előbbrevitelén, hogy ehhez a szere-
tethez mély tudás és alapos ismeret is társul. Szóval,
szívén hordja a magyar közművelődés szent ügyét.

Lelek örömmel jelzem, hogy Kurucz tanfelügyelő
ur könyve iránt táplált reményeinkben nem is csat-
koztunk. Remek tollal és a kutató tanügyi történet-
irodalom legújabb vívmányainak felhasználásával van
megírva, miért is méltán tűntethetjük ki a „Last not
least“ jelzővel.

Tanfelügyelő urunk érdemes műve kedves vendége
lesz mindazoknak, kik a tanügyi iránt érdeklődéssel vi-
seltetnek, azok pedig, kik más kulturnemzetek magas
szinúvalán álló iskolai viszonyaival, azok felügyeletével
és adminisztrációjával szándékoznak megismerkedni, va-
lóságos szellemi recreációt találnak benne.

Mint a magyar népiskola egyáltalában boldog em-
lékű báró Eötvös József első vallás- és közoktatástügyi
miniszterünk halhatatlan nevével van összeforruva, ugy a
hazai állami tanfelügyelet intézménye is az ő alkotása.
A külföldről hozta be, melynek eszméit és törekvéseit
a 30 as években tett nagy utazásai alatt magába szívta,
továbbá tájékozva a művelt világ összes irodalmában,
melyben gyermek korától fogva lázas szenvedéllyel
buvarkodott, birtokában volt a külföldi intézmények
ismeretének. A nagy államférfi, kit felfogás tekintet-
ben még ma is Magyarország legnagyobb idealistájának
tartanak, hazánk jövőjét a nyugateurópai példák után
alkotandó nevelési rendszer behozatalában kereste és
ezen eszméit egyaránt hirdette ő dalban és regényben;
röpiratokban és zsurnaliztikában; nemkülönben akadé-
miai és politikai szónoklatokban.

Jóllehet az állami tanfelügyelet hazánkban eleinte
nagy idegenkedéssel, mondhatnám határozott ellenszen-
vel találkozott, nagyon gyakran éles, kiméletlen bírálat-
nak volt kitéve, sőt az országban is, hol nem egyszer
létfogósultságát is megtagadták, — mégis, ha végig
tekintetünk azon fényes eredményeken, a melyeket a
közművelődés és a közoktatás terén a legközelebb le-
folyt barminc év alatt elértünk, mi a millenárius kiállítás
alatt nálunk időző külföldiek szinte bámulatba ejtett
és ha figyelembe vesszük nemzeti tanügyünknek alkot-
mányos életünk újjáébredése utáni megszilárdulását, ugy
lehetetlen el nem ismernünk, hogy ezekben a vívmá-
nyokban magasatos hivatásukért lelkesülő állami tan-
felügyelőinknek szintén hervadtatlan, örökbecsű érdemük van.

Kurucz tanfelügyelő ur művében a magyar tanfel-
ügyeletet, melynek újjászervezése már csak napok kér-

dése, csupán a bevezetésben futólag érinti. A művelt
külföld basonló célú intézményeit teszi rendszeres tanul-
mányozásának tárgyává, a mit azzal igazol, hogy ő
annak az eszmének a híve, hogy közoktatásunk nyílt
kérdéseit csak ugy lehet sikeresen megoldani, ha is-
merjük a külföldi állapotokat. Ebben azt hiszem mindenki
igazgat az a kiváló tanférfiunk.

Öszinte tisztelettel és elismeréssel méltányolva tan-
felügyelő urnak tágkörű készütségét, lankadatlan buz-
galmát, a munkát és fáradságot, mit könyve megírásánál
kifejtett, ugy hiszem a magyar tanügynek, meg a köz-
jónak teszek szolgálatot azzal, hogy engedve azon
impresszióknak, miket a könyv áttanulmányozása ben-
nem keltett, azt e tisztelt lap olvasóközönségének be-
mutatom, óhajtvá ezzel minél szélesebb körök figyelmét
reá felbívni.

Fájdalom néptnk, az intelligens közönséget sem
kivéve, még mindig nem olvas tanügyi műveket. Családi
és közönyvtárainkban, hol a legkülönbözőbb drága és
ritka könyvek vannak összehalmozva, csak nagyon
ritkán találunk egy-egy jeles pedagógiai művet. Isme-
rek atyát, ki szorgalmasan buvárkodik a ló, a kutya
és sertésnevelést tárgyaló szakmunkákban; anyát, ki
teljes jártassággal bír a bel- és külföldi szépirodalmában,
megtanult könyvből festeni, kártyázni és sakkozni;
ámde, hogy legdrágább kincseiknek, a gyermekeknek
nevelésére vonatkozó, hasznos segédkönyveket olvas-
gatnának, azt teljesen fölöslegesnek tartják.

Mindenki született paedagógusnak gondolja magát.
Pedig ha tudnák, hogy az elhibázott, a helytelen házi
nevelésnek az az oka, hogy vajmi kevés szülő ért a
paedagógiához, akkor bizony ők is szorgalmasan és
alaposan tanulmányoznák a gyermeknevelés arany-
könyvét. Szülőnk nagyobbára akkor kezdenek a neve-
léssel foglalkozni, midőn a gyermekek arra kényszerítik
őket. És hogyan foglalkoznak a kérdéssel? Legtöbb-
nyire csakis saját tapasztalatuk dönt az irányelvek
tekintetében. Inuen van azután, hogy nevelői kötele-
ségeik teljesítésében a leghelytelenebbül járnak el. Elég
e tekintetben arra utalnunk, hogy gyermekeink testi
ápolása hasonlít az ég boltozatán feltűnő csillaghullás-
hoz. Es hogy lelki fejlődésükre sokszor a leghelytele-
nebbül hatnak, azt — sicuti figura docet — szomoruan
tapasztalja az iskola. Azért is a komolyan gondolkodó
szülőknak első sorban a nevelés alapos tanulmányo-
zásával kell foglalkozni. S így ennek rétegeibe ha-
tolva, nemcsak kedvet kapnának a nevelésre, hanem
valódi gyönyört éreznének és gyermekeik nevelése által
saját nevelésüket egészítenék ki és fejtenék be.

Kurucz Gyula tanfelügyelő ur eme legújabb pae-
dagógiai műve azon jeles könyvek közül való, a melyek
minden családi köz- és népkönyvtárnak díszre válnak,
miért is szívem mélyből óhajtom, hogy az minél na-
gyobb elterjedést találjon azon körökben, melyeknek
száma van.

Vajha paedagógiai írónk ifju gárdája, a helyett,
hogy a modernek analízálására, a naturalisztikus szel-
lemnélküli utánzására, a műszervek stilizálására s
egyéb leverő, csömörletes, izgató könyvekre fecsérelik
idejüket, arra az utra térnének át, melyet Kurucz Gyula
tanfelügyelő ur köteté mutat!

Topolyán, 1898. november hó.

Schlosz Lajos.

Nyílt levél

Bács-Bodrogh vármegye tek. kir. tanfelügyelőségéhez
Zomborban.

Tekintetes kir. tanfelügyelőség!

Ne vegye rossz néven a tekintetes tanfelügyelőség,
ha egy — gyermeke egészségéért aggódó családapa ez
uton tisztelettel azt kérdezi:

1. Van-e tudomása arról a tek. kir. tanfelügye-
lőségnek, hogy a német-, ó- és új-palánkai rk. felekezeti
iskolák gyermekei most november hóban arra kényszer-
ítettek, hogy naponként a reggeli 7 órai miséhez a
templomban megjelenjenek, ott egy órahosszat a hideg

kövezeten térdeljenek — s ezáltal megfűllesnek tétetnek
ki a kicsiny gyermekek?

2. Van-e tudomása arról, hogy mikor a tanító urak
és tanítónő kisasszonyok reggel 7 óra előtt a gyerme-
kekkel az iskolából a templomba mennek, az iskolát
bezárlják, ugy hogy az elkésletten, de ép ezért sietve,
átizzadva érkező, vagy az ágyat alig elhagyott didergő,
fázó gyermekek a reggeli hidegben kúnn szorulnak, az
iskolájukba még hideg, szellős vagy esős időben sem
mehetnek be, ugy hogy egészségük folytonos veszélynek
van szántszándékkal kitéve?

3. Van-e tudomása — kérem — arról, hogy a reggel
7 óra után az iskolához érkezett, azt bezártan találó
gyermekek, ha kissé elkésletten is, mégis a templomba
a reggeli miséhez akarnának menni, nem eresztik be
őket a templomba, hanem büntetésből a templom előtt,
attól körülbelül 15 öl távolságra álló kereszt előtt a
nyílt utcán, a nyirkos, hideg, pusztá földön térdeltetik
és ezáltal a megbetegedés veszélyének teszik ki szeretett
gyermekeinket? s végre

4. A közegészségügyről miért nem adatik oktatás
a gyermekeknek a palánkai elemi népiskolákban is, mint
a hogy azt a magas miniszterium pedig elrendelte?

Sejtem, hogy mindezekről nincs tudomása a tek.
kir. tanfelügyelőségnek, de mert nem hiszem, hogy a
magasabb paedagógia ezeket előírná és nem hiszem,
hogy ezek a dolgok akár a tanügyi, akár pedig a nevelés
érdekeit mozdítanák elő, és mert ugy tudom, hogy a t.
tanító urak és kisasszonyok akkor, a mikor gyerme-
keiket az iskolába küldöm, tehát nekik mintegy gondo-
zására átaladom, egészségükért és testi épségükért tán
felelni is tartoznak, és mert az én gyermekeim nem
szándékoznak feláldozni félzségségeikért, ezért tartottam
kötelességemnek — ha már a közegészségügy órei ezeket
nem látják — ez ellen nyíltan felszólalni, azon remény-
ben, hogy a tekintetes kir. tanfelügyelőség lesz kegyes
segíteni a bajon.

Hogy pedig mindazok a dolgok, amiket fentebb
felsoroltam, a valóságuk megfelelnek, azt Palánkán
tudja mindenki, be kell ismernie az egész tanítótest-
letnek is.

Igaz ugyan, hogy bár említett elemi népiskolák
kizárólag és egyedül a községek mint erkölcsi testületek
által községi pótdákból, az adózók filléreiből tartatnak
fenn, azok mégis mindig róm. kath. felekezeti jel-
legűek, de azért nem bízhatom még sem, hogy azokban
szabad lenne a gyermekek egészségét és életét minden
felelősség nélkül önkényesen kockáztatni, s ószintén
kivánom, hogy ezen iskolák a helyes nevelés, a tanügyi,
művelődés és haladás érdekében mielőbb államosított-
nának.

Bocsánatot kérek különben, hogy jogos elkesere-
desemben ezen utat választottam arra, hogy eme álla-
potokat b. tudomására hozzam.

Palánkán, 1898. évi november hó 9-én.

Mély tisztelettel

Büchler Róbert.

Ujdonságok.

Személyi hir. Báró Léderer, vezérőrnagy,
dandárparancsnok tegnap este városunkba érkezett. A
helybeli cs. és kir. zászlóalj fölött tart szemlést.

Kinevezés. A földművelésügyi m. kir. miniszter
az állami erdők kezeléséért alkalmazott erdőőrvezetők lét-
számában ifj. Belházi Gyulát az apatini erdőhivatalhoz
erdészszébe nevezte ki.

Jóváhagyás. A vallás- és közoktatástügyi mi-
niszter a palánkai izraelita hitközség alapszabályait
jóváhagyta.

Választás. Parabutyon Broskál Jenő állatorvossá
választott meg.

Jóváhagyás. A kereskedelmi miniszter a bács-
almási ipartestület alapszabályait jóváhagyta.

A királyné szobrára. Veprovác község kép-
viselőtestülete Erzsébet királyné szobrára 50 frtot szá-
vazott meg.

Péter tanitana egy főherceget magyar nyelvre. De a
nagy igyekezet és siker félreismerhetlen, mert a fensé-
ges növendék immár folyékonyan beszéli el a hires cin-
kotai kántor furlangos ötleit. Igaz, hogy hibákat is
ejt. Hogyne! Ezek a szerencsétlen magyar igék! A ki
tanulhatlan hajtogatásuk! Az állhatatlan „meg“, mely
mint a kis kutya, hol előtte, hol utána szalad az igé-
nek. Hát még a határozatlan és határozott mód! Hát az
a sok dupla t meg l. És azt örökké eltalálni, hova te-
gyen az ember belőlük kettőt és hol egy is!

De az eredmény mégis meglepő. Két év múlva
Ferencz főherceg nemcsak beszéli, hanem már elbe-
széli tud s néhol egy-egy népies szót is elejt.

Érdekes ez 1846-ban. Még Petőfinék is szemére
vetik ebben az időben a pórias szavakat s Ferencz Jó-
zsef már használja. Azzal kezdi kis beszélykét: „A
cinkotai pap egy nap átbálgott Cinkotáról Budára,
hogy Mátyás királytól valamely kedvezményeket szorít-
son ki a helységnek, mely másfél órát fekszik Budától.“
Ime egy mondatban két népies szó, a miktől még fá-
znak az akkori írástudók a Petrosevich-, Hováth Lá-
zárok és Yachottok. De tisztelendő Kiss János nyilván
nem félt s ugy adta elő a nyelvet, ahogy ő összeszedte
a könyvekből, meg a néptől vegyesen. Nem volt egés-
zen járatos a nyelvben, azért tanította jobban. Vagy az
is meglehet, hogy a népies szavakat Palatinus Pistától
szedte fel a tanulékony főherceg.

Az előadás a két dolgozatban elég ügyes, a forma
tömör és kerekded, van érzéke a főhercegnek az iránt,
mi a lényeges s abból nem is marad el semmi, viszont
nincs semmi fölösleges sem. A két történet ugy van el-
mondva, hogy semmi se hibázik és semmi se rontja,
vagy zavarja az értelmet, hanem az élénkségnek, a for-
dulatosságának nincs nyoma, az egyéniség nem látszik
még mikroszkopon se. Könnyű lett volna megjósolni, hogy
az előkelő növendékből soha se lesz nagy elbeszélő.
Aminthogy nem is lett. De lett belőle nagy király. És
az is csak valamelyes eredmény.

Örülnek, ha e kis közlemény valamilyen módon
feljutna a királyig. Édes mosoly ragyogná be az arcát,
hogy az ötvenkét éves homályból birtelen eléje toppan

a tanulószóba a tisztelendő Kiss János jámbor alakjával.
Eszébe szökkenne sok nagy gondjai fölé a szép roccó
történetke a találos kérdéseket főládó királyról. Mikor
még az volt a legnagyobb gondja. Aztán, ugy képzelem,
sok minden együtt hasadna ki az emlékezés hegyéből
ezzel a pensusmal. Olyan is, ami előtte volt, olyan is,
ami utána jött.

Ez a kis adoma volt talán az első lépése hozzánk.
Nem is tudott róla, mégis az lehetett. A tárgy, igaz,
hogy igénytelen, egy nagy itceről Cinkotán és egy ki-
rályról, akit a kántor felülmul elmésségben. A tisztelendő
ur nyilván csak olyan közömbös dolgoknál maradt, a
melyekben nincsen tendentia, se ide, se oda. De az Isten
áldja meg ezért is. Hátha mégis ezekből hullt a fin-
nom lélekbe az a mag, mely Ferencz Józsefet szinte
Mátyáshoz hasonló királyává tette a magyaroknak? Ki
tudná azt, mi miből támad? Hiszen a mi fiaink is rend-
szert a Mátyás legendákból szívják magokba a magyar
ézés mézét.

Az első történet meg azért is érdekes, mert a le-
endő magyar király nem ugy írja meg a Mátyás-adorát,
ahogy a mi krónikáinkban van. Mátyás király nálunk ezt
a három kérdést adta fel:

Hol kél föl a nap?

Hol van a világ közepe?

Mit gondol a király?

Főléges urunk fiatalkori elbeszélésében ellenben
marad az első és utolsó kérdés, de a középső módosul.
Mátyás ugyanis azt parancsolja a cinkotai papnak, illetve
kántornak, aki incognitóban helyettesítette:

— Nyuzza meg a követ!

Mire azt feleli Cinkota agyafurt mestere:

— Nagyon szivesen, de előbb vétesse a vérét
főlséged.

Nagyobb baj van a másik történettel. Mert ebben
már nemzeti sérelem is előfordul. „A Miksa császár Mainz-
ban“ című történet semmi erdeke, mint a Mátyás és
Holubár ismeretes históriája.

Miksa császár ugyanis Mainzban mulat, ahol a né-
met nemesség környezi és ünnepli. Odavetődik azonban
(a király saját magyar szavai) egy Brizé nevű francia
lovag, ki három napon át szidalmazta a németeket és
hadi fegyverek dicsőségét, mondván:

— Álljatok hát ki ellenem, ha oly vitézek vagytok!
És senki sem akad, aki a garázdálkodó nagyszájú
Brizét megfenyítse vagy vele szembezállni merjen, mi-
dön végre harmadnapon előjön az a bizonyos leeresztett
sisakrostélyos levente, aki megvi vele és legyőzi. A lel-
kesült tömeg előtt leveszi sisakját s mindennek nagy
csodálkozására előtűnik maga Miksa császár.

Nyilván az egészen tisztelendő Kiss János ur a
hibás, aki a két Mátyás anekdotából az egyiket odaaján-
dékotta az osztrákoknak. (Jut is, marad is még Mátyás-
nak eleget.) Gondolta magában, ha már sok egyebünk
náluk van, miért ne legyenek ott a legendáink is. Ta-
lán az is hozzájárult, hogy a krónikát ugy, amint törté-
tént a cseh Holubárral, a csehek iránti gyöngédségből
se lett volna tapintatos az ifju főhercegnek előadni.
Egy udvari káplánba kellene bujnuunk, hogy motívumait
eltaláljuk.

De minthogy az nem lehet, hát ne aprehendáljunk
érte Kiss Jánosra. Ha nem lett volna becsületes, jó ma-
gyar ember, ha nem ide buz a szive, hát bizony a nagy
ítélet is ép ugy odaajándékozhatta volna Klosterneuburg-
nak vagy Kretzenborfnak.

De hála illeti résztünkről Kiss Jánost azért is, mert
ő segített ahhoz, hogy az Almanach, melynek évről-évre
az a feladata, elbeszélő írókat felfedezni és bemutatni,
ez idén magáról a főlséges királyról is konstatálhatja,
hogy valaha magyar elbeszéléseket írt.

Örömet okoz ez minden magyar embernek s maga
a király is szivesen gondolhat most ósz fejje, nagy tör-
telmi névvel, a magyar nemzet mély szeretetével ko-
szoruzottan, első magyar beszélyére, melyben azt a kér-
dést téteti Mátyással: hol kél föl a nap.

Hátha elgondolkozik e kérdés fölött, mely négy-
száz év előtt lebegett egy király ajkán és ő maga is
felteszi önmagához és mindenkéhez: hol kél föl a nap?

És egy belső hang feleli és még hozzá minden
okos államférfi is azt feleli:

— Főlségednek Budán.

Mikszáth Kálmán.

Istentisztelet. Az ág. evang. híveknek tudomására adatik, hogy f. hó 20-án az e célra kibérelt helyiségben istentisztelet fog megtartatni.

Kuriai bírák Szabadkán. Szabadkán egy nagyszabású per van készülőben, amelynek eldöntését az ügyfelek választott bíróságra bízták. Alperes Szabadka város, felperes a szabadkai gáztársulat. A gáztársulat t. i. a városnak a villamos vasúttal kötött szerződése által magát jogaiban sértve véli és megállapodott ellenfelével abban, hogy a pert választott bíróság eldöntésére bizza. Felperes bírálk megnevezte Fabinyi és Hegedűs kuriai bírákat, alperes pedig Paukovits Andort és Gyelmis Gerőt, akik Czorda Bódog kuriai másodelnököt választották meg elnököül. Az így alakult bíróság már meghozta első végzését, amely szerint felperes keresetét 60 nap alatt beadni tartozik. Az eldöntendő kérdés az, hogy tillépte-e a város a szerződéses korlátokat akkor, amikor a villamossal szerződést kötött. A kuriai bírák nagyon jól érezték magukat Szabadkán, a hol tiszteltükre a „Nemzeti Kaszinó“ helyiségeiben szűkebb körű vacsorát adtak.

Iskolai ünnepély. A bács-gombosi községi tanítótestület boldog emlékezetű Erzsébet királyné emlékeztére ma november hó 19-én, védszentje napján iskolai ünnepélyt rendez. Az ünnepély tárgysorozata a következő: 1. Reggel fél 8 órakor szentmise hallgatása. II. 9 órakor a nagyobb iskolában az előjáróság, iskolaszék és érdeklődő vendégek jelenlétében: 1. Magyarország védasszonyához, Tarkányitól; szavalja Mayer A. VI. oszt. tanuló. 2. Erzsébet királyné, Kutnyánszky Jenőtől; szavalja Sóbajdó Anna V. oszt. tanuló. 3. Királynék halálára, Móra Istvántól; szavalja Kálózy Mária V. oszt. tanuló. 4. Cipruság, Lampert Gézáttól; szavalja György Örszébét V. oszt. tanuló. 5. Erzsébet emléke, Bartha Miklóstól; előadja Kálózy József IV. oszt. tanuló. 6. A nyolcadik tör, Abrányi Emiltől; szavalja Hajnal Örsze V. oszt. tanuló. 7. A királyné itthon, Pósa Lajostól; szavalja Egen-dorfer János VI. oszt. tanuló. 8. Királynék emlékének a magyar törvénybe iktatása. Előadja Stecker Anna V. oszt. tanuló. 9. Ferencz József álma, Pósa Lajostól; szavalja Gróf Ilona V. oszt. tanuló. 10. Emeljetek szobrot, Kutnyánszky J. től; szavalja Pekán József V. oszt. tanuló. 11. Szt. György-teren, Rákostól; szavalja Herceg Ignác VI. oszt. tanuló. 12. Királyunkhoz, gr. Zichy Gézáttól; szavalja Drásnyák Imre VI. oszt. tanuló. 13. Könyörgés, Móra Istvántól, szavalja Molnár Gábor IV. oszt. tanuló. 14. Egek ekessége, Mária dal az ezer év-ből; éneklí az iskolai gyermekkar. A megnyitó és zárószót a tantestület részéről Cziráky Gyula hitelemző fogja tartani.

Gyászhir. Kürthy István, Zombor város volt főkapitánya, az apatini kerület volt országgyűlési képviselője október hó 27-én élete 78. évében Koltán elhunyt, az elhunyt igen előkelő családból származik s a szabadságbarc alatt őrnagy, majd később ezredes volt. Városunkban és a megyében számosan gyászolják benne a jó ismerőst. A család a következő gyászjelentést adta ki: Fajkürthi és koltbai öz. Kürthy Istvánné, született jágoszellői Greguss Mária, ugyszintén gyermekei: Lajos és ennek Istenben boldogult nejétől, gróf Zichy Ludvigától született fia László; — István és neje nemesmitici Jaross Erzsébet, fájdalomtelt szívvél jelentik forrón szentelt férjének, illetve atyjuknak, nagatyjuknak és ipának fajkürthi és koltbai idősb. Kürthy István urnak az 1848/49. évi Bocskay-huszárok ezredesének, s volt országgyűlési képviselőnek folyó hó 27-én a halotti szentségek ájtatos felvétele után, élete 78-ik, boldog házasságának 50 ik évében hosszú és kinos szenvedés után végelgyengülés következtében beállott gyászos elhunytát. A megboldogultnak hült tetemei f. hó 29-én délután 3 órakor fognak a koltbai családi sírboltba a feltámadásáig örök nyugalomra tétetni; az engesztelő szentmise áldozatok pedig a koltbai plébánia templomban f. hó 31-én délelőtt 9 órakor fognak a Mindenhatónak bemutatatni. Az örök áilgosság fényeskedjék neki!

Turista kör Ujvidéken. Az Országos Kárpát-egyesület „Ujvidéki Turista-köre“ számos tag csatlakozásával megalakult és ezentúl a kör helyiségében, „Központi-Szálló“-ban, minden szombaton este 7 órakor tartanak heti összejöveteleket. Egyhangulag megválasztottak mint díszfőnök: Dr. Platt Viktor főispán. Főnök: Zorkóczy Zorkóczy Lajos. Társ. főnök: Zanbauer Ágost. Bizottsági tagok: Városv Tivadar, dr. Horváth Géza, Petzy Popovits Uros, dr. Nemes Sándor, Dietzgen Gábor, Königstädter Dusan, Zombory László, dr. Beloborszky János és Nemessányi Adél. Idegen forgalmi-osztály elnök: Dietzgen Gábor. Szépsézetí-osztály elnök: Városv Tivadar. Hölgy-osztály elnök: Nemessányi Adél. Vigalmi-osztály elnök: Königstädter Dusan. Kerékpáros-osztály elnök: Zorkóczy Lajos. Athletikai osztály elnök: Dietzgen Gábor.

Uj irnok Ó-Kéren. O-kéri II.-od irnokká Hartmann Sándor választott meg.

Döntvény biztosítási ügyben. Megfelelő törvény hiányában a magyar biztosításiügyi judikatura tisztán az egyes bíróságok döntvényeire van utalva. Legutóbb is érdekes ilyen döntvényt mondott ki egyik illetékes forum. Az tudvalevően már régebbi álláspont, hogy a több évre kötött biztosítási szerződésből csak egy év kötelező a biztosítottra, ezt azonban most tovább vitte a budapesti kereskedelmi váltótörvényszék. Az eset az volt, hogy a biztosítási szerződés létrejött, de a biztosított a díjat még nem fizette le. A biztosított objektum leégett, mielőtt a fél egy krajcárnyi díjat fizetett volna. A biztosító társaság arra hivatkozott, hogy mindaddig míg a díjat meg nem kapta, a veszélyt nem is viselheti és nem fizette meg a biztosítási összeget Pörre kerülven a dolog, a bíróság kötelezte a társaságot a biztosítási összeg megfizetésére, mert a biztosított fél köteles a biztosítási díjat lefizetni, a társaság ellenben tartozik viselni a kockázatot. Ha a biztosított a lejárt díjat nem fizette le, ez a késedelem nem vonja maga után a biztosítási szerződés érvénytelenségét, hanem pusztán csak azt, hogy a fél biztosítási díjért beperelhető.

Katalin-bál. Az új-verbázi fiatalok 1898. évi november 28-án az új-verbázi olvasó-egylet helyiségeiben jótékonycélu Katalin-bált rendez. Kezdeté 8 órakor.

Méztolvaj. Vojnits Jánosné verucsi tanyájáról néhány nap előtt ismeretlen tettes 6 drb mézzel telt kaptárt elloptat. A kapitányság a tettest nyomozza.

Póru! járt tolvaj. Szabadkán a dr. Wilhelm-féle házban a napokban vakmerő lopást akart elkövetni egy Tamási Antal nevű bajai illetőségű kőműves pallér. Ivanics József szabadkai kereskedőnek a Wilhelm-féle házban van az üzlethelyisége és lakása. Vasárnap délután fél 2 órakor, amikor fizetést bezárta, bement lakásába az ablakokat kinyitotta és kiment az udvarra. Az ablakok az utcára nagyon alacsonyan fektüdtek s Tamási Antal betekintett a szobába és látta, hogy ott senki sincs, bemászott az ablakon és mindent, ami a szobában elvihető volt, felpakolt, hogy az ablaknál várakozó feleségének átadja. Eközben belépett Ivanics a szobába, amikor a tolvaj ezt észrevette, az ablakon kiugrott. Ivanics utána futott s jó ideig üldözte, az utcán járókelők is segítettek neki, míg végre a zsák-utcában egy péklegény elfogta a tolvajt s az előhívott rendőrök a kapitánysághoz kísérték. A szerencsétlen tolvaj itt elmondta, hogy őt Tamási Antalnak hívják, bajai illetőségű és a gymnasium építésnél 3 frt napidíjjal mint pallér van alkalmazva.

Megtámadott vicinális. A Szabadka—Baja közötti vonalon levő 3. sz. pályáor jelentést tett a szabadkai kapitányságnál, hogy a napokban négy rabló megtámadta a lassan haladó vonatot és a podgyász koscsiboz akartak hatolni, miközben a pályáor egy puska-lövéssel elriasztotta őket és elmenekültek. A tettesek ismeretlenek.

A kiknek nem kell a császári érem. A „Szegedi Napló“ írja: Mamuzsits szabadkai polgármester összehívatta a városi hivatalnokokat, hogy megtudja tőlük, ki akarja és ki nem akarja a császár 50 éves jubileuma alkalmából adandó polgári emlékérmét elfogadni. Az összehívottak egy része elfogadja az érmet, másrésze azonban — mintegy huszan — kijelentették, hogy nekik a császári jubileumi emlékérem nem kell, azt el nem fogadják.

Agyonfojtott gyermek. Alig megmagyarázható eset történt Dungserszky Tómo 6-becsei lakos szállásán. Edelenyi János béres 7 éves István fiacskáját e hó 9-én reggel a kipányvázott dísznóhoz küldötte, hogy azt őrizze. A gyereknek, nem tudni hogy mi módon, a pánnya kötél a nyaka köré tekerözött és mire a szülők oda értek, a 7 éves fiu meg volt halva. A kis szerencsétlent a mult csütörtökön temették el. Az esetről jelentés tétetett a szolgabíróságnál.

A kaszárnyából. Erzatz rezervist Mihael rossz fát tett a tüzre. A kapitány rémségesen megharagudott s azt mondta az őrmesternek:

— Őrmester! Erzatz rezervist Mihael három napig kenyéren és vizen tartsa. Nem érdemel egyebet.

— Jelentem alásnan, kapitány ur, mondta az őrmester, az nem segít nála, mert az vegetáriánus.

— Ugy? — fortyant fel a kapitány.

— Majd segíték én a híműpókson. Őrmester! Három napig csak levest és húst a kutyának.

Kaufmann S. utóda helybeli jönevű kereskedő cég a mai számunkban hirdetést tesz közzé, a melyben kiterjedt üzletét ajánlja. A hirdetésre felhívjuk olvasóközönségünk figyelmét.

Művészet és irodalom.

A „Vasárnapi Ujság“ november 6-iki száma 31 képpel s a következő tartalommal jelent meg: „Horvát Boldizsár“ (arcképekkel) Kármán Elemértől. — „Gödöllő“ (képekkel) Cserna Károlynak a „Vasárnapi Ujság“ részére készített rajzai és fényképek után). — Költemények: „A király álma“ Lampérth Gézáttól; — „Gödöllő“ Erdélyi Zoltántól. — Regénytár: „Kadocsa Ákos.“ Regény. Irta Vértési Arnold (Neogrady Antal rajzaival); „A két lábú farkas.“ Regény. Irta Karazin Nikolajevics Nikolaj. Oroszból fordította Ambrozovics Dezső (képekkel). — „Vasut a magas Kaukázusban.“ — „Részletek az Akhilleion-kastélyból“ (képekkel). — „II. Vilmos német császár és neje keleti utazása“ (képekkel). — „Horvát Boldizsárról“ (képpel). — „Dreyfus ügye“ (arcképekkel és képekkel a semmitűszék tagjairól és az Ördög-szigetről). A „Vasárnapi Ujság“ november 13-iki száma 20 képpel s a következő tartalommal jelent meg: „Feszty Árpád új képei“ (Feszty Árpád arcképeivel és képekkel). — „Zsolt eljegyzése“ és „A bánhidai csata“ című új festményei után. — Költemények: „Kisded hajlék.“ Hegedűs Istvántól. „Blanche.“ Mezarthimtól. — Regénytár: „Kadocsa Ákos.“ Regény. Irta Vértési Arnold. (Neogrady Antal rajzaival). „A két lábú farkas.“ Regény. Irta Karazin Nikolajevics Nikolaj. Oroszból fordította Ambrozovics Dezső (képekkel). — „A török világból.“ (Egy kis török-magyar csetepaté.) Lampérth Gézáttól. — „Védekezés a pestis ellen a mult századokban.“ — „A budapesti honvédegyalóság új lak-tanya“ (képekkel). — „Pecha Albina“ (arcképpel). — „A bibliás asszony a Népszínházban“ (képpel). — Irodalom és művészet, Közintézetek és egyletek, Sakkjáték, Képtalány, Egyveleg stb. rendes heti rovatok. — A Vasárnapi Ujság előfizetési ára negyedévre 2 frt, a „Politikai Ujdonságokkal“ együtt 3 frt. Megrendelhető a Franklin-Társulat kiadóhivatalában. (Budapest IV., egyetem-utca 4.) Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap“, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre csak 1 frt 20 kr.

A „Magyar Hirlap“ karácsonyi aján-déka. Ezek óta kelt már állandó érdeklődést, hogy mivel kedveskedik a Magyar Hirlap az előfizető közönségének. Amióta a Magyar Hirlap fennáll, évről-évre olyan ajándékkal lepi meg olvasóit, amelyet bátran lehet irodalmi eseménynek nevezni. Gyönyörűen illusztrált Albumok voltak eddigél a Magyar Hirlap karácsonyi meglepetései, s ezeket az Albumokat a legnevesebb írók s a leghíresebb illusztrátorok vállvetve igyekeztek olyan színvonalra emelni, hogy a legfinyasabb ízlés is gyönyörűségét találja bennük. Az idén a Magyar Hirlap karácsonyi Albuma felül fogja múlni az eddigieket. Nemcsak tartalma lesz kiválóan érdekes, hanem az illusztrációk új szépségeivel fogják gazdagítani. Ezenkívül olyan hasznos része is lesz az Albumnak, hogy mindenkire nézve praktikus becsütvé válik egyszersmind. Arról nem is szólva, hogy az idén naptári rész lesz hozzá csatolva. Ezt a pompás irodalmi művet az idén úgy, mint rendesen, ingyen, minden legkisebb díj nélkül kapják meg a Magyar Hirlap előfizetői. Azok, akik nem előfizetők, nem juthatnak majd hozzá máskép, csak szabott bolti árárt. A bolti ár jóformán annyit lesz, mint a Magyar

Hirlap előfizetési díja. Előfizetések, negyedévre 3 frt 50 kr, egy hónapra 1 frt 20 kr, a Magyar Hirlap kiadóhivatalába, Budapest, V., Honvéd utca 4. szám alá, legcélszerűbben postautalványon küldhetők.

CSARNOK.

Laura-dalok.*)

XCI.

Amerre járok, amerre nézek
Te jössz elébem!
Szelid szemed sugára átragyog
Borún, sötétben.

Ajkam, ha nappal s éjjel dalra nyíl,
Ríme csak — neved!
Te töltöd be fénynyel, zengő dallal
Árva életemet.

XCII.

Sejtéd-é, hogy fönn virasztok,
S rólad s hozzád szól dalom?
Eljut-e még hozzád most is
Reszkető halk sóhajom?

Megreszket-e kis kertedben
Az akácfa levele?
S érzéd é, hogy a levegő
Szerellemmel van tele?!

XCVI.

Csillag hull az égről
Nyári éjszakákon,
Szétszakad ilyenkor
Egy-egy édes álom.
Mig az a kis csillag
Lesiet a földre, —
Két szerelmes talán
Búcsuzik örökre!

Ki mondja meg, mi hajt
Csillagot a földre?
Mi tesz egy szép álmot,
Reményiséget tönkre?
Felsőbb hatalom, mi
Csillag útját szabja,
S végzet ellen gyöngye
Két szív akarhatja!

XCVI.

Te asszonyok közt legszebb, legjobb!
Ragyogni látom glóriád!
Boldogtalan vagy vétek nélkül,
Szenvedsz s nincs bűnöd, sem hibád.

Oh! mert ha az bűn, hogy szeretlek,
S ha vétek, hogy te is szeretsz, —
Bűnös vagyok s még bűnösebb csak
Ezen a földön — te lehetsz!

XCVI.

Világító szemeiket
Behunyták a házak,
Éjjel van, az utca kövén
Mégfogynak az árnyak.

Elpihentek az emberek,
Magam vagyok ébren,
Szólomgatlak a neveden...
Mennyi bú egy névben?!

XCVI.

Van úgy, hogy néha elfelejtlek,
Eszembe sem jutsz jó soká,
Fátyol borítja lelkeim titkért,
Amely szép képed föl fogá.

S aztán csak egyszer újra érzem,
Hogy az a fátol megszakad, —
És a titkórben újra nincs más,
Csak a te képed, csak magad!

XCVI.

Zajos, népes kávéházban
Muzsikálnak szépen,
Hazafelé arra visz el
Utam minden éjen.

Kihallatszika a hegedű
Lassú zokogása,
Megrezenek, elsápadok:
— Ez az ő nótiája!

XCVI.

Vége már az álmodásnak,
A való lett úrrá köztünk!
Minden kis szál összetépve,
Amit egykor szövögettünk.

Nem maradt meg, csak az emlék,
Az is egyre halványabb, —
Érzem már, hogy lesz tavasz még
Valamikor teutánad!

XCVI.

Mennyit kérdeztem önmagamtól:
Mi lesz, ha utunk összehoz?
Reám ismer-e? s hogyha meglátasz,
Nevetni fogsz-e? vagy zokogsz?

Oh! nem nevéttél s nem zokogtál, —
Mosolyt, vagy könyeket nem ad
Az a perc, melyben sebzett szívünk
Ugy fáj, hogy majdnem megszakad!

C.

Temetni készült már a lelke
Felejtett, halvány arcodat,
Hogy évek óta nem hallottam,
Amelyről annyiszor daloltam,
Bűbajos, édes hangodat.

* Mutatvány Erdélyi Zoltán „Laura-dalok“ e. most megjelent kötetéből. A jeles bácskai postának vonzó kötetét Nagel Ottó kiadásában jelent meg Budapestben.

Tünöbe' volt már ifjúságom,
S velem a dal, a szerelem, —
De újra látva, visszatértek
Az ifjúság, az álomképek,
Az ifjúság s a — gyötrelmem.

CI.

Rágalmaznak te előttem,
Költik a rossz híreimet,
Dehogy hagyják megpihenni
A te siró lelkedet!

Lesik, várják az arcodon,
Mily batást tesz a nevem?
S te mosolyogsz, de a szived
Azt dobogja: szeretem!

CII.

Bármilyen gyorsan száll az idő,
En is, te is azok vagyunk,
Akik egykor, akik régen,
Akik együtt álmodoztunk.

Évek multak, hogy utószor
Láttuk egymást szemtől-szembe,
S bárki mondja, kinevetjük —
Azt hisszük, hogy tegnap este!

CIII.

Találkozunk kell még egyszer,
Azt dobogja a szívem,
Összeforr még egyszer ajkunk,
Azt meséli, s elhiszem!

Gyermekes hit! dajka-mese!
— Szól síváron rá az ész —
És a szívem dobogása
Mint egy tört dal — elenyész!

CIV.

Nagy szenvedés, így sóvárogni,
Epedni tiltott csók után,
Még a remény is elhal olykor
Meddő, tüzes vágy sóhaján.

De még nagyobb kín, gyöttrődés az:
Eltűni utált csókokat...
Óh! hogy fekély még nem borítja
Könyözött, édes arcodat.

CV.

Van e még ember rajtunk kívül,
Ki — mint mi ketten — úgy szeret?
— Egész nagy utca áll közöttünk,
S mégis — beszélgetek veled.

Csak ép szemünk néz egy irányba
Tisztán arcod sem láthatom, —
Hanem a lelkünk édes csókban
Találkozik a féltoton.

CVI.

Kicsiny leánykád jött elébem,
Talan te küldöd hírnökül?!
Meggőzöltem, s ő elfordult
Közönynyel, ismeretlenül.

Egész az apja! — azt gondoltam —
De szeme kék, de szeme nagy!
S hogy visszafordult mosolyogva,
— Nem! nem! — kiálték — ez te vagy!

CVII.

Hajtöröttnek, hogyba csügged,
Elég egy úzó, zöld level,
Szigetnek földjét sejtí lelle,
Újult erőre kap, s remél.

Hánykódva bánat tengerében,
Elveszté lelkem szárnyait,
S elég volt téled egy tekintet —
Szívembe visszatért a hit.

CVIII.

Lemondanék örökre rólad,
De érzem, erre nincs jogom,
A szenvedésnek bús keresztjét
Nem egymagamban hordozom.

Kettőnknek osztályrésze, sorsa
Ez a gyötrelmes kárhozat.
S lemondva rólad üdvösségem —
Te sem volnál csak — áldozat!

CIX.

Óh, miért is nem maradtál
Kis szobádban, miut leány!
Miért is hullt le szűzi pártád
Kényszerült nász vánkosan!

Ablakodba' nyitna most is
Rozmáriszál, lilium...
S ha kérdeznék: mi a bánat?
Azt felelnéd: nem tudom!

CX.

Tűnnek az évek, múlnak az évek,
Száll az idő, száll, vissza se néz,
Gyöngül a láng és elhal az ének,
Könnyű kacagni, sirni nehéz!

Átsuhan árnyad ködbe veszően
S reszket a lelkem rá ha tekint,
Ah! de szívemnek lángja erőtlen,
Rajta felejtés hamva megint!

CXI.

Olvassák majd dalaimat
S megsajnálják — úgy lehet —
Könnyen hajlik szánalomra,
Kinek szíve van s szeret.

Más szívéhez meglelitek
Kis dalocskák az utat,
Csak az ő bús szívéhez nem,
Mert oda már — nem szabad!

APATINTÓL ORSOVÁIG

(Folytatás.)

Az ég mire Vukovára értünk sztrike, majd fekete fátolt takar a vidékre. Egy félóra időzést után elhagyjuk a várost s folytatjuk utunkat az éjszandjében, melyet csak a víz lágy zsongása, az evező ütemszerű csapása s gőzbajók és malmok távoli zakatolása zavar. A vízen és parton mindmennyi apró csillag, számtalan kis tüzeske gyullad ki, jelezve a járó és vesztegélő bajókat, malmokat, parti házikókat. És feljő a halvány hold, bágyadt fényt szórva a festői vidékre. Az a látvány, mely itt várakozott reánk, meghalad minden leírhatót, felülmúl minden lefesthető, tulszárnyal minden elképzelhető. A hegy ormán a néma éjben elandulító látványt nyújt a hold sugarainak behatása alatt Sareugrad váromladéka, százaszorosan visszaszórva a reá lövelt sugarakat. — Oh gőgös ember, ki művészetteddel már-már tulszárnyalhatnánk véled magad, jő ide ilyenkor s tanuld meg azt, mit eddig nem tudál, tanuld megismerni gyarló voltodat, tanuld megismerni műveidet, melyek a természetnek csak nagyon is halvány utánzatai.

Felocsndva a látott kép nagyszerűségének behatása alól, ez lévén mai utunk végpontja, sietve hozzá-látunk éjjeli szállásunknak úgy ahogy való elrendezé-séhez, mi nem sokból áll. A plaidek szétterítettek a köves parton s míg egyik felére ráfekszünk, a másik takaróul szolgál. Az elköltött estebéd után a fáradtságtól kimerülve, sietve kívánunk egymásnak jóéjszákát. A fo-lyam lágy zsongása kedves altató dallam reám nézve, úgy, hogy talán soha jobban nem aludtam, mint e kemény fekvő helyen, hol csak a fülem zisibadt el a fej nyomása s a párna keménysége következtében.

Augusztus 18 án átlátszó tiszta lég borítja a lát-határt. A reggeli napnak vörös fénye mindent arany színbe öltöztet. Megreggelizés után kézbe vesszük a néhány órán át pihentetett lapátokat s tovább folytatjuk utunkat a hegyekkel s erdőkkel szegélyezett folyón. Gyorsan haladunk előre a többnyire horvát és németek-től lakott vidéken, élvezve a folyam sebes futását. A víz közepén haladva, gyönyörködhetünk a homokos mederben lefelé zajló vízben, a messze távolban füs-tölgő gyárakban, a meredek hegyoldalakat vagy hegy-csúcsokat regényesen díszítő, sűrű lombos fák közé rejtett szalmafüdeles tanyaházakban s az előttünk fel-tűnedező Palánka, Ilok faluk hegyes tornyaiban. Egye-nesen keleti irányban futunk tovább, nem számítva az olyan kisebb kanyarodásokat, melyekre a szigetcsek és a víz folyása kényszerítettek. A látbatár kitágul, a vidék szelidebb, a szebbnél-szebb alakú hegyeket erdők borítják, melyeknek aljában faluk húzódnak meg; egyes hegytetők csúcsait szép feléire meszelt templomok, tor-nyok koszorúzzák, melyek körül alig van néhány ház, a többi mind távolabb tőle a hegyoldalokban, völgyek-ben van elszórva.

Elérjük Palánkát, melynek állomását díszes ven-déglők körítik, melyek barátságosan bívogatják az utast; a falu házai igen szépek, többnyire cseresepesek, melyek közrefogva a veres tetejű templomot, érdekesen csopor-tosulnak. Ide látunk a negyed órányira fekvő kender-gyár is hatalmas, füstölő kéményével; bizony érdemes itt kiszállni s megnézni e pusztá helyen álló óriási építményt, mely hatalmas tömegével és magasságával, bátran a szomszédos halmokhoz volna sorozható. Az épület mellett obeliszkyszerű kémény nyulik fel a légté-tiz tizenöt méter magasságba és annál is magasabbra látszik törni felfelé emelkedő sűrű füstjével. Udvarán öt tőszertű kenderáztató van, melyből a víz hatalmas vas-csőveken be- és levezethető. A gyár udvarán számtalan asszony, leány és fű kézi tilóval törli a száraz fehér kendert, sűrű port verve fel. A gyárban belül a termék menyezett egyenlő távolban álló vasoszlopok tartják; vasgép emelgetik szabályos mozdulatokkal kerekeiket, emelőrudjaikat, könyökös karjaikat; vas- és acélfogak harapnak bele a szagatásra szánt tárgyakba és szálakra, pelyhekre tépik. Mindezek a gépek vadállatként mor-mognak és bömbölnek s pokoli forgásuk rémes látványt nyújt. És bizony rettegnie is kell az itt dolgozó mun-kásnak e megfélemezett nyers erőtől. Ha csak egy pilla-natra is elmulasztja saját munkáját összhangba tenni a gépezet működésével, a hatalmas szerkezet elkappa s szétmorzsolva csapja a falhoz; talán csak öltönyeinek szélébe kapaszkodik és annál fogva rántja be a fogak és kerekek közé, hol aztán véres hústömeg lesz belőle. A kerekek mindig egyenlően mozognak, akár embert zuznak szét, akár fiúom fonalakat sodornak. Messzire hallatszik a gépek borzasztó horkolása, csikorgása, mely megreszketteti maga alatt a talajt s körötte a levegőt.

A tuloldalán fekvő hegycsúcsról ódon váromladék szomorúan tekint le a tövébe s a környező hegygerin-cen fekvő csinos Ilokra, melynek cseresepes házai közül büszkén emelkedik ki tágas klastroma, míg egy fal-omladékon rövid, hegyes, barna torony áll, a barátok templomát képezve. De nem tornyáról, hanem történelmi nevezetességéről híres ez a hely: itt alussza álmát a dicső nándorfehérvári hős, Hunyadi János.

Gyorsan haladunk tovább s egymásután váltakoz-nak utunk mellett az elm.radó apró falvak. Az áradás következtében a Duna itt nagyon szétterül s mi eltérve a helyes iránytól a begygerinc mentén Szuszek felé eve-zünk. A déli nap égetően löveli tüzes sugarait s leg-csekélyebb szellő sem érezhető. A folyamág, melybe betévedünk, végtelen nádtengerben vesz el s szörnyű-ködbe látjuk tévedésünket, melyet csak a rekkenő hó-ségben, az ár ellen való 3 órai evezéssel sikerül helyre-pótolni. Ezután meglehetősen sebes víz mellett fűzesekkel qenőtt szigetek közt visz utunk, melyek tisztásain apró balázkunyhók vannak felítve; a körülöttünk levő fákról száradó varsák lógnak alá, míg a kötélén csüngő üst alatt vig tűz pattog, melynél öreg halász készíti kellemes illatu estebédjét. Begecs határába érve, a tikkasztó me-legtől és fáradtságtól elesigázott test mindinkább han-gosabban kezdi követelni a maga jogait. A zöld pázsittal bevont parton kikötte, mohó étvágygyal fogunk az étkezéshez, melynek végeztével elkészítjük éjjeli ta-nyánkat, ki-ki iparkodva nyughelyét oly kényelmessé

tenni, amint csak lehet. Az est hátralevő részét kedélyes beszélgetés közt töltjük s okulva a mai nagyszabású tévedésen, a holnapi nap programján tanácskozunk. De úgy járunk, mint Fáy András meséjében a varjak, hogy holnap fognak határozni. S eme bölcs határozatunk kezdi már annyira kimeríteni amugy is meggyengült idegeinket, hogy legjobbnak látjuk nyugalomra térni. Hogy valamennyien jól aludtunk, azt nem is kell em-litenem.

Augusztus 19-én a Duna fehér hullámokat ver, szinte háborog homokos, köveces partjai között s a háborgásával felkavart, felkorbácsolt hullámok, mint hó-színű jégdarabok hőmpölyögnek a part felé, hogy meg-ostromolják azt s a nehéz küzdelemben fehér és moskos habba törjenek szét. A fehérszegélyű zöldes hullámok hatalmasan himbálják kicsiny járművüket s az orrával szelhasított és oldalán megtörött víztömeg minduntalan beveti néhány cseppjét. Az alsó szél erősen dühöng s a víz sebes folyása és a lapátok erőteljes működése da-cára is, alaposan nehezíti, késlelteti előhaladásunkat. Mindazonáltal tovább haladunk, felhasználva a fáktól védettebb mellékágakat s csak (Futtakon) Futakon kö-tünk ki, hogy kiegészíthessük fogyatékos ételmi kész-leteinket.

Egy közeli szigetre hajtva, annak hatalmas fáktól védett tisztásán tartunk déli pihenőt. A vén tölgyek lombsátorá alatt bamarosan élesztett tűz vigan pattog, felette a fortyogó üsttel, mely messzire terjeszti csik-landozó illatát. A széltől védett helyen kényelmesen végig nyújtózva, élénk beszélgetés közt költjük el pá-rrolgó ebédünket. A szél meg tehetetlen dühében végig bug a fák felett s megrázza azokat gyökereikig; egyen-letesen, méltóságosan mozognak, nyikorgó, siró hangot adva, hol szomszédos ágaik erősebben dörzsölődnek. Néma fájdalomukban néhány galyat s levelet hullatnak reánk, hogy mi is osztozunk szenvedéseikben; de mi a jó étvágygyal elköltött ételtől kellemesebb irányban vagyunk bangolva. Hanyattfekve heverünk a lágy gyepen s mindinkább gyéribb lesz a társalgás, míg végre csupán szabályos lélegzés hallatszik...

Ez alatt az idő lecsendesült. Valószínűleg ő is megszokta, hogy akad néhány ember, kik, midőn ő legjobban dühöng, édesen alszanak, meggondolta magát s tovább vonult. Most hát mi is vonulunk tovább. Ke-resztül megyünk valami csatornafélén, hogy a folyó árjába juthassunk. Épen akkor kel utra egy gőzhajó a kikötőből, keresztben átszelve a mi utunkat s tovaszál-lítva báméskodó utasait. Kérve a fűzesekkel környezett szűk csatornából, fenséges táj képe tárult ki előttünk. Nagyszerű kilátás nyílik a jobb partot szegélyző he-gyekre, melyek oldalán zöld legelők és szőlők diszle-nek, míg a balparton egyptár lövésznyire elterülő kövér mezőn fehér csordák legelnek, cifraszírós, furulyázó pásztor által terelgetve, a kinek tarisnyája ott fehérik kupalaku nádkunyhója ágasan, a melléte szundikáló komondor felügyeletére bízva.

A jobbról eső füstölő Beocsint elhagyva, új kép váltakozik. A parti hegyeken gonddal rendezett szép gyümölcsösök, szőlők diszlenek. Emeli szépségét, hogy a lombsátorok közül pompás villák és kastélyok hegyes tornyai, díszített homlokzatai kandikálnak elő, melyek csupán egyben egyeznek meg, t. i. valamennyi szerb feliratot visel. Még jó, hogy erre gyors az ár s nincs hosszú időnk a boszaukodásra. A hegygerincet lombdó díszíti, melyek közé néhány fényő is vegyül, mely még festőibbé teszi a pompás vidéket. Balról a gazdag alföld tünik fel termékeny vetéseivel, melynek közepéből emelkedik ki a dunaparton épült kies fekvésű Ujvidék. Ez bizony szép egy város, hová kövezett ut, pompás kertészeti ültetvények által környezett, igen szép gesz-tenyefa sétány vezet; külvárosában is tiszta, egyenes utcák, csinos egy-kétemeletes házakkal; belvárosában modern palotákkal, melyek közül magasban nyulik ki a góth stílusú templom hatalmas tornya, míg a fiatal vá-rossal szemben a folyam tulsó partján álló hegy ormáról ódon fellegvár tekint le, veresbarna tornyaival, szeglet bástyaival s kétemeletes, nagy épületeivel, mely jelenleg katonai laktanyánul szolgál. A várossal hajó- és vashid-dal áll összeköttetésben, mely utóbbin csattogva, prűsz-kölve rohan végig a gőz hajtóerejétől mozgásba hozott vaskocsi sor. A víz mormolva roban az összeszorított mederben s hatalmas kanyarulatot képezve folytatja útját. Kis pihenő után délkeleti irányban vágatunk to-vább. A partot és szántóföldeket fasorok szegélyezik; a buzavetés már le van kaszálva s csak az aranyszínű tarlok fénylenek az esti szürkületben. A kanyarulatnál megpillantjuk a sötétségben át a jobbról fekvő Ka-menica apró lámpásait, melyet hátra hagyva, egy kopár szigeten kötünk ki. A naptól felmelegített száraz homok puha fekhelyül kínálkozik s a rövidre fogott estebéd után átvette volna egy ticsók — ha lett volna — cse-nes birodalmát.

(Folyt. köv.)

Felelős szerkesztő:

Dr. BALOGHY ERNŐ,

köz- és váltó-üggyvéd.

Laptulajdonos és kiadó:

BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

Segéd kerestetik.

Egy az adóügyekben jártas egyén félévre azonnal felvétetik. További alkalmaztatása maga-viseletétől függ. Fizetése havonként 30 frt, ebéd és vacsora. Bővebbet a kiadóhivatalban.

3-3

kedélyes
szabásu
szokunk.
a varjak,
arozatunk
gyengült
ra téni.
kell em-

okat ver,
özött s a
mint hó-
gy meg-
mocsos
hullamok
z orrával
nduntalan
bőng s a
ödése da-
dasunkat.
a fától
takon kö-
elmi kész-

mas fától
n tölgyek
an patog,
eszti csik-
nyelmesen
ük el pá-
ben végig
g; egyen-
ró hangot
szólódnak.
hullatnak
n; de mi
irányban
gy gyepen
re csupán

üleg ő is
midőn ő
lta magát
vább. Ke-
y a folyó
gőzbajó a
tovaszál-
környezett
előttünk.
gélyző he-
ők diszle-
tülő kövér
furylyázó
tt fehérlik
szundikáló

va, új kép
lezett szép
éget, hogy
yok hegyes
ló, melyek
nyí szerb
ár s nincs
t lomberdő
mely még
dag alföld
közepéből
t Ujvidék.
t, pompás
szép gesz-
t, egyenes
városában
nyulik ki a
fiatal vá-
gy ormáról
al, szeglet
y jelenleg
es vashid-
va, prüsz-
sba hozott
zeszorított
folytatja
tatunk to-
egélyezik;
aranszintű
yarulatnál
fekvő Ka-
egy kopár
raz homok
t estebéd
a — csen-

ó R.

k.

n félévre
a maga-
frt, ebéd

3-3

Legelőcsőbb bevásárlási forrás!
STEBLER ANTAL
órák és ékszerész Zomborban,
Deák Ferenc-körút (korzó) a Jakobsits-féle házban.

Dus választék svájci arany-, ezüst-, tula-
bécsi inga-, konyha-, francia wecker- és
schwarzwaldi órákban.

Továbbá nagy választék ékszer, arany-,
ezüst- és chinaezüst árukban a legelőcsőbb
árak mellett. 2-1

Óráknál 2 évi jótállás!
Elfogadok minden e szakmába vágó javi-
tásokat. Veszek és becserelek töredék
arany és ezüst árukat a legmagasabb áron.
Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan
eszközöltnak.

Vésnöki munkákat legtisztábban eszközölöm.
(Jegygyűrtűbe vésés ingyen.)

Uj! Órabiztosítás! Uj!
Fali-, inga-, konyha-, ébresztő-, schwarz-
waldi stb. óráknál egy évre **50 kr bizto-
sítási díj** fizetendő, mely összegért kötele-
zettséget vállalok egy (1) egész évre az
órák javítását díjmentesen eszközölni.

Birtok eladás.
Csataalján fekvő 143 hold 300
□ öl szántóföld egy tagban, volt
kinestári nemesi birtok, 1000 □
ölével; a községben 25 öl hosszú
nagy lakóház 2 hold kerti földdel,
felszer, istállók stb.; 40 hold kitünő
szőlőnek való immunis szürke ho-
mok, Raesma név alatt, **szabad
kézből eladó.**

Bővebb értesítést ad a kiadó-
hivatal által — a tulajdonos. 4-1

10156. sz.
kig. 1898.

Pályázati hírdetmény.
Bács-Bodrogh vármegye német-palánkai járásába
kebelezett Wekerlefalva községében lemondás folytán
üresedésbe jött és 300 frt készpénzfizetés, egy szobás
szabad lakás a községházán, ingyen ebédkoszt a jegy-
zónél és 20 frt anyakönyvvezető helyettesi tiszteletdíj
javadalmazással egybekötött községi irnoki állásra ezennel
pályázatot nyitok.

Felhívom az ezen állást elnyerni óhajtokat, hogy
szabályszerűen felszerelt kérvényeiket **folyó évi de-
cember hó 1-ig** annál is inkább nyujtsák
be, mert a később érkezöket figyelembe venni nem fogom.
Palánka, 1898. november 3-án.

Bipp Dezső,
főszolgabíró.

2-2

2381. szám.
kig. 1898.

Pályázati hírdetmény.
Csantavér községben üresedésbe jött lovasrendőri
állásra pályázatot nyitunk. Javadalmazása 300 frt fizetés
és 120 frt lótarási átalány, mely utólagos havi részle-
tekben utalványoztatik ki.

Mindazok, kik ezen állást elnyerni óhajtják, sza-
bályszerűen felszerelt kérvényeiket **folyó évi de-
cember hó 1-ig** Csantavér község eljárásihoz
nyujtsák be.

Kelt Csantavéren, 1898. évi november hó 12-én.

Szokola Gyula, **Földi Mátyás,**
jegyző. 2-2 bíró.

„LAZO“ szálloda Dobojban
(BOSZNIA)

8 bebutorozott vendégszobával, hoz-
zártartozó földekkel, alkalmas mé-
szárszék és bérkocsiallomással **sza-
bad kézből eladó,** esetleg hosszabb
időre bérbe adandó.

Bővebb felvilágosítást ad a tu-
lajdonos: **Taussig Zsigmond**
csász. és kir. udvari bornagykeres-
kedő **Pécsett.**

3-3

Eladó diófa deszka.
23 drb szép száraz diófa
deszka eladó **Neszmirák Má-
tyás jegyző** urnál **Sztanisicson.**

3854. szám/kig. 1898.
Faeladási hírdetmény.
Alulírott erdőhivatal részéről közhírré tétetik,
hogy az apatini erdőgondnoksághoz tartozó Apatin
község határában fekvő A. ü. o. I. v. s. 2. tag,
21, 22, 23, 24 és 25 osztág és L/b, a 9. tag
egészen és a 10. tag 79 osztágából képezett
391'6 holdas vágás területen 5222 m³ épületfa
és 36886 m³ tűzifára becsült kemény faanyag
138734 frt 44 kr kikiáltási ár mellett tuskó-
írtási kötelezettséggel és a szerződés jóváhagyá-
sától 1899 évi október hó 31-ig terjedő idő-
tartamra, felsőbb jóváhagyás fentartása mellett az
apatini m. kir. erdőhivatal irodájában **1898. évi
december hó 5-én délelőtti 9 órakor**
megtartandó nyilvános alkutárgyaláson a legtöbbet
igérőnek eladatni fog.

Az árverési és szerződési, illetve alkutár-
gyalási feltételek, valamint az eladandó fatömeg
részletes becslése az alulírott hivatalnál meg-
tekinthető.

Apatinban, 1898. november hó 12-én.
Magyar királyi erdőhivatal.

6869. szám.
kig. 1898.

Pályázati hírdetmény.
Bács-Bodrogh vármegye zombori járásához tartozó
Gyulafalva községben leköszönés folytán megüresedett
és 50 frt évi fizetéssel s minden fizelési esetenél való
közreműködésnél 1 frttal javadalmazott községi szülésznoi
állásra ezennel pályázatot hirdettek; s felhívtnak az
állást elnyerni óhajtok, hogy szabályszerűen felszerelt
kérvényeiket alulírott szolgabírószághoz **folyó évi
december hó 15-éig** annál is inkább nyujtsák be,
mert a később érkezettek figyelembe nem vétetnek.
Zombor, 1898. évi november hó 5-én.

Vujevich,
szolgabíró.

3-3

Hirdetmény.
A zombori első temetkezési egyelet ezennel közhírré
teszi, hogy az egylet tulajdonát képező ingóságok s
ezek között egy jókarban lévő Wertheim-szekrény, egy
balottszállító kocsi, 4 drb lótarakó posztó, 4 fekete öltö-
ny, 5 drb kalpag, 2 drb fekete posztóköpeny és egyéb
temetkezési célokra használható, ugy különféle házi
ingóságok **1898. évi november hó 27-én dél-
után 2 órakor** az egylet tulajdonát képező Rökus-
utca 62. számú házban megtartandó árverésen a leg-
többet ígérőnek eladatni fognak.

Zomborban, 1898. évi november hó 7-én.

Tillinger Ferenc,
egyleti elnök.

3-3

12027. sz.
kig. 1898.

Pályázati hírdetmény.
Rác-Militics, Filipova és Karavukova községekből
áll körállatorvosi állásra Rác-Militics székhellyel pá-
lyázatot hirdetek.

Az állással évi 600 frt fizetés, szabályszerű láto-
gatási díjak s hivatalos látogatások alkalmával díjmen-
tes fuvar van egybekötve.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni
óhajtják, eddigi alkalmaztatásukat s minősítéstiket igazoló
okmányokkal felszerelt kérvényüket hozzám **1898. évi
december hó 1-ig** nyujtsák be.

Kelt Hódsághon, 1898. évi november hó 7-én.

Tripolszky,
szolgabíró.

3-2

1055. szám.
1898.

Hirdetmény.
Értesítjük a kereskedő és hajózó t. c. kö-
zönséget, hogy hajózási csatornánk bács-földvár-
ó-becsei azon kész új meder részét, mely egészen
Ó-Becse városa alá terjed, a hajózási forgalom
és téli kényelmes rakodásra megnyitottuk.

A díjszabályszerű karópenzeken kívül ezen
új vonalrészén külön díjakat egyelőre nem szá-
mitunk.

Kis-Sztpár, 1898. évi november hó 8-án.

**A Ferenc-csatorna részvénytársulat
üzletigazgatósága.**

2-2

2663. szám.
kig. 1898.
Pályázati hírdetmény.

Az O-Szivac községnél leköszönés folytán megüre-
sedett és havi utólagos részletekben esedékes évi 400
frttal javadalmazott községi rendőrzetelő állásra ezennel
pályázatot hirdettek.

Felhívtnak ennélfogva pályázni szándékozók, mi-
szerint eddigi foglalkozásukat, életkorukat, egészségi
állapotukat, erkölcsi magaviseletüket, nyelvismereteiket
és a Bács-Bodrogh megyei községi rendőrség részére
kiadott szervezési szabályrendelet 7. §-ban előírt képes-
séget igazoló okmányokkal felszerelt szabályszerű kér-
vényeiket alulírt községi eljárásihoz **folyó évi
december hó 15-ig** nyujtsák be.

A megválasztandó rendőrzetelő ruházatát sajátjá-
ból tartozik beszerezni; fegyverzet és egyéb szolgálati
felszereléssel azonban a község által fog elláttatni.

Megjegyeztetik, hogy a pályázóktól megkívánatik,
míserint a szerb és német nyelv — mint a községünk-
ben divó főnyelvek — tudását igazolják.

Kelt O-Szivacon, 1898. évi november hó 14-én.

Zsupánszky Lyubó, **Kanczler Fülöp,**
közs. jegyző. 3-1 bíró.

A zombori m. kir. pénzügyigazgatóságtól.
109721. sz.
I-1898.

Árverési hírdetmény.
A nagymélt. m. kir. pénzügyminiszteriumnak f. évi
március hó 5-én kelt 18840. sz. rendelete alapján a tör-
vényhozás utólagos jóváhagyásának feltétele mellett az
államkinestár tulajdonát képező Bács-Bodrogh megye
Uj-Palánka községben fekvő és az ottani 352. és 355.
számu h. telekjegyzőkönyvekben felvett, alább felsorolt
ingatlanok Palánkán az ottani kir. adóhivatal helyisé-
gében **folyó évi december hó 30-án délelőtti
10 órakor** kezdődő nyilvános szóbeli árveréssel el-
fognak adatni, és pedig:

1. a volt munkafogház vagy kádárlak, cseréptető-
zettel szilárd falakra, 14 szobával, 274 □ öl belsőséggel
1000 frt;
2. a volt fiókfogház felszer és kamarával, 214 □ öl
eperfakkal beültetett belsőséggel 600 frt;
3. a volt raktári szilárd falu, cserépfedélű két
szobájú lak, egy külön pince és istálló, 169 □ öl belső-
séggel 400 frt kikiáltási árban, esetleg ha az egyes
részletekre elfogadható ígéretek vagy ajánlatok nem
tétetnének, a most felsorolt 1-ső, 2-ik és 3-ik részletek
együttesen 2000 frt kikiáltási árban.

Árverezni kívánók a kikiáltási ár 10%-át bánt-
pénzül az árverés kezdetével a kiküldött pénzügyi tisz-
viselő kezébe készpénzben vagy állampapírokban le-
tenni tartoznak.

Írásbeli zárt ajánlatok 1 korona bélyeggel, a ki-
kiáltási ár 10%-át tevő készpénz avagy értékpapír csa-
tolásával, valamint azon záradékkal ellátva, hogy aján-
lattevő az árverési feltételeket ismeri s magát azoknak
aláveti, folyó évi december hó 25-ig alulírt kir. pénzügy-
igazgatóságnál, azontul pedig csak az árverés napján
reggeli 8 órától 10-ig az árverésre kiküldött tisztviselő
kezébe Palánkán a kir. adóhivatalnál adhatók be.

Elkészve beadott és utóajánlatok figyelembe nem
vétetnek.

A részletes árverési feltételek alulírt kir. pénzügy-
igazgatóságnál földszint az irodavezető szobájában, vala-
mint Palánkán az ottani kir. adóhivatalnál a rendes
hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Zombor, 1898. évi november hó 13-án.

Kovács,
kir. pénzügyigazgató h.

3-1

ENGEL MANÓ
„Bankbizományi üzlete“ ZOMBOR,
Kossuth Lajos-utca 164. sz. I. emelet.

Van szerencsém a gazdaközönség b. figyelmét a
Zomborban (Kossuth-utca) Takarékpénztárral szemben 164.
sz. I. emeleten levő „**irodámra**“ felhívni s tisztelettel fel-
kérni, hogy ha akár **birtokszerzési,** akár pedig **betáblázott
drágább kamatu adósságának** kifizetése céljából rövid vagy
hosszabb idejű

törlesztéses olcsó pénzkölcsönre

szüksége volna, hogy hozzám, alulírott címhez, teljes biza-
lommal fordulni méltóztatnék, miután általam az óhajtott
olcsó kölcsönhöz a lehető legrövidebb idő alatt juthat.

A tőkét nem kell külön törleszteni, mi-
után a tőke és kamat együttesen törlesztetik
és a meghatározott időre az egész adósság
elfogy.

A készpénzkölcsönök
3 1/2 és 4%

kamatra kaphatók megfelelő tőketörlesztéssel 10
évtől 63 évig terjedő visszafizetés mellett.

Az intézet meghatározott időn belül a félnek a
kölcsönt nem mondhatja fel, ellenben a félnek jo-
gában álland kölcsönét a meghatározott időn
belül is akár egyszerre vagy nagyobb tőke-
törlesztések által tetszése szerint bármikor
előbb is visszafizetni, mely esetben a kamatok
csakis a tőkeösszeg kiegyenlítéséig fizetendők, ilyen
visszafizetéseknél a tőkében már törlesztett összeg levo-
násba hozatik.

ENGEL MANÓ
„Bankbizományi üzlete“ ZOMBORBAN.
A biztosítás ágazataiban és jelzálog-
kölcsönök terén jártas (üzletvezetők) uta-
zók felvételnek. 5-4

Zálog-árverés

1898. évi december 5-én.

Mindazon ékszerek és zálogtárgyak, melyek 1898. évi szeptember 30-án, és pedig 5546—23633. számig ki nem váltattak vagy át nem irattak, **1898. évi december hó 5-én** a zombori kereskedelmi és iparbank zálogkölcsonosztály helyiségében délelőtt 9 órakor tartandó

nyilvános árverésen

eladatni fognak.

Fizetési halasztások a kitűzött határidő előtt 3 nap alatt történhetnek.

Zomborban, 1898. évi november hó 1-én.

A zombori kereskedelmi és iparbank igazgatósága.

Hirdetmény.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy Zomborban Párisi- és Gromon-utca sarkán, a takarékpénztár bérházában

uri és női cipőüzletet

nyitottam, melyben kész áru mellett a főszűrt különösen mértékszerű megrendelésekre fektetem.

Elvállalok uri-, női- és gyermek-cipők elkészítését, a mai kornak megfelelő legjobb és legdivatosabb kivitelben.

Alapos szakismeretemet, melyet Budapesten elsőrangú cégeknél, mint szabász több éveken keresztül elsajátítottam, azon reményre jogosítanak, hogy tisztelt megrendelőim minden igényeinek meg fogok felelni.

Midőn a n. é. közönség szíves pártfogását kérem, a legjutányosabb és legpontosabb kiszolgálásról biztosítom, maradtam mély tisztelettel

5-2 Gubicza György.

RÁCZ GYÖRGY

Jolánföldi szőlőtelepén és kertészetében Kulán kapható:

Amerikai száraz és zöldoltvány, gyökere amerikai vessző, **direktermő** (öntermő) amerikai gyökere és **európai** gyökere vesszők; **gyümölcs-, dísz- és utszéli fák**; a **legjobb és legellentállóbb élősvények** Maclura aurentiaca (országok narancsa) és Gleditschia ezre **6 frt 50 kr** és **5 frt 50 kr.** Árjegyzék kívánatra beküldetik.

3-1

Manhold Kálmán.

ÁRVERÉSI HIRDETÉMÉNY.

Alulírott község előljárósága részéről ezennel közhírré tétetik, hogy Bács-Almás község tulajdonát képező 3 darab tenyészbika és 2 darab tenyészkan **folyo évi november hó 21-én délelőtt 9 órakor** a község házában nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek elfognak adatni. Bács-Almás, 1898. november 14-én.

Az Előljáróság.

Pályázati hirdetmény.

Gajdobra községében tisedésbe jött és havi utólagos részletekben évi 252 frt javadalmazással összekötött gyalogrendőri állásra pályázatot nyitok.

Mindazokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják, felhívom, hogy szabályszerűen okmányolt pályázati kérvényeiket **folyo évi november hó 24-ig** nálam okvetlenül benyujtsák.

Palánka, 1898. évi november hó 5-én.

Hipp Dezső,
főszolgabíró.

3-3

Villanyos házcselegők,

távbeszélők,

VILLANYHÁRITÓK felállítása, javítása, rendbetartása.

ÁLLANDÓ NAGY VÁLASZTÉK:

csengők, sodronyok, billentyűk, elemek,

VILLANYOZÓ-GÉPEKBE

TELSCH GÁSPÁR,

látszerészeti, elektrotechnikai és mechanikai műintézetében

5-4 ZOMBOR.

Vidéken új berendezések és javítások elfogadtatnak.

Hirdetmény.

Alulírott, ki Zombor szab. kir. városnak 22 éven át főkertésze voltam és ezen idő alatt tölem tehetőleg a legnagyobb buzgósággal és előzékenységgel igyekeztem a nagyérdemű közönség szakmába vágó igényeit és megbízásait teljesíteni. A nagyérdemű közönségnek ezennel becses tudomására hozom, hogy **1898. évi október hó 1-től kezdve, a bajai utcában lévő 23. szám alatti házamban, valamint az ezzel szemben fekvő „Zsivánovits”-féle nyaralóban, egy a mai modern követelményeknek minden tekintetben megfelelő, dúsán felszerelt**

dísz-, mű- és kereskedelmi kertészüzletet

nyitottam, a melyben minden e szakmába vágó, ugymint: **virágkoszorúk és virágcsokrok** a legújabb és modern kiállításban, — továbbá: **rózsák, dísznövények, cserépvirágok, virág- és konyhakerti palánták**, szóval a kertészet körébe tartozó mindennemű cikkek a **legzlesebb kiállításban a legolcsóbb árak mellett** kaphatók lesznek.

Továbbá ajánlom magam **sírok díszítésére, új díszkertek, illetve az utóbbiakhoz való tervrajzok elkészítésére a legújabb és legcélsezerűbb minták szerint** legolcsóbb árak mellett.

Midőn ezuttal a nagyérdemű közönségnek eddigi, 22 éven át tapasztalt szíves jóindulatáért köszönetemet fejezem ki, a legnagyobb előzékenységgel fogok iparkodni ezen pártfogást a jövőben is teljes mérvben kiérdemelni.

Maradtam magamat további kegyeikbe ajánlva és szíves pártfogásukat ezuttal is kérve

GÖSER VIDA,

mű- és díszkertész.

10-9 ZOMBOR, bajai utca 23. házzszám.

Legnagyobb választék női- és gyermekfelöltőkben.

Van szerencsém a nagyérdemű helybeli és vidéki közönséget értesíteni, hogy még ez év, vagyis

1898. évi május hó 1-én

az összes eddigi helyiségeimet

A SZENT-HÁROMSÁG-TÉRRE
(AZ EDDIGVEL SZEMBEN)

A ZRINYI ÉS GROMON-UTCA SARKÁN
(VOLT KAUFMANN-FÉLE EMELETES HÁZBA)

helyeztem át és azt a legnagyobb kényelemmel a **női felöltők, egy a férfi-kalapraktárt** — melyeket tetemesen nagyobbítottam — elkülönítve rendeztem be.

Egyszermind a nagyérdemű hölgyközönség becses tudomására juttatom, hogy a **bécsi és berlini** bevásárlási utazásomból hazaérkeztem, raktárom a közelgő őszi és téli idényre mindennemű

női- és gyermekfelöltőkben

a legújabb modellek szerint: **Jaquetták, Gallérok, Pellerinek, Radköpenyegek, Dolmán, Esőköpenyegek** a legnagyobb választékban megérkeztek és ezeknek megtekintésére a nagyérdemű hölgyközönséget ezennel meghívom.

Azonkívül legnagyobb választék mindennemű **férfi-, flu- és gyermekkalapokban: cylinder, clagues; különlegességek férfi- és fúsapkákban, valódi angol vadász-sapkákban; saját készítményű utazó- és városi bundák, mentsikoffok, lábszák és utazócsizmák.**

Nők részére szőrméből sapkák, karmantyuk, vállgallérok és prémek.

Főtörökvésem az eddig elért bizalmat továbbra is fentartani, a nagyérdemű közönségnek legolcsóbb és legpontosabb kiszolgálást biztosítva, ismételve figyelmeztetem, hogy elárúsító helyiségem kizárólag a **Szent-Háromság-téren, (a régivel szemben)** volt Kaufmann-féle emeletes házban van.

Teljes tisztelettel

KAUFMANN S. UTÓDA,
ZOMBOR, (Bácska.)

KAUFMANN S. UTÓDA,
ZOMBOR, (Bácska.)

10-6

Legnagyobb választék női- és gyermekfelöltőkben.